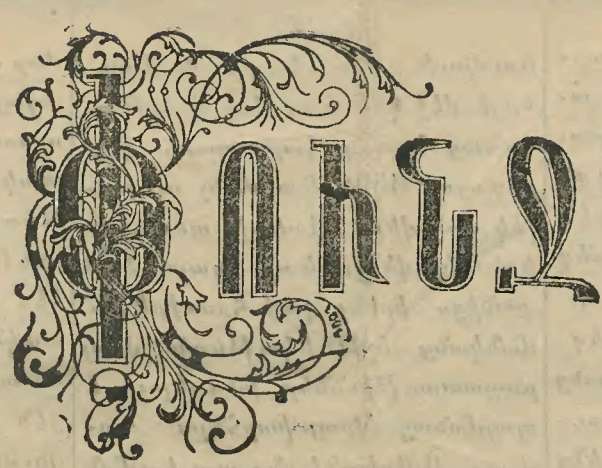

Փոստը ԵՄԻՆՈՒՄ օրերը կը հրատարակուի - Տարեկան
Բաժանորդագրելու և երկու ևս կես տարածք յիշխող կապիտալ
վարկի, թիվ մայրաքաղաքին ևս յոր տարածքումս ևս
թիվ գրաստանը համար: - մէկ ևս երկր տարածք համար ալ յա-
ժանորդ կը հրատարակուի: - Հատը 40 փայտի է, ևս կը գտնուի
մասնաւորապէս Փոստի Գրաստանը հրատարակող ևս գրաստան
Փոստ աղայի խանութը: - Ժամանակը տողը 3 դրոշմով և
մէկ տեղաւոր համար: Ընդի տեղաւոր կրկնող տեղի տե-
ղաւորութիւնը համար:

ՀԱՍՏԻ
Ա.Ն ՏԵՐԵԿ-ՏԵՐ Հ. Ս. ԱՆՃԱՆԵԱՆ
Կ. Պ Ո Ւ Յ Ո
Պալատ-բազար Նափէ-Խան վերի յարկ թիւ 16

درعليه ده باقى بازارنده نافعہ خاندہ اوست قانده
16 نومرولى او طهده بونج غزنهسى صاحب امتيازى
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
P O U N T C H
16 Naffé-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ

ԹԻՒ ԽՆՉՊԻՍ ԳՐԵԼՈՒ Է
ԼՈՒՐ Զ ՀՐԱՊԱՐԱՆԱԳԻՐՆ

Երբեք երբեք, մանաւանդ
վերջին ժամանակներս նոր հրա-
պարակագիրը գրեթէ իրենց ա-
ռաջին յօդուածոց մէջ առաջին
գործը ըրած են անուանարկել նա-
խորդ հրապարակագիրներն, իր-
եւ անվայել լեզուաւ ու ոճով
գրող, և մինչև իսկ հայհոյող:
Ի լուր այդ անուանարկու-
թեանց՝ ընդհանրապէս նախամե-
ծար համարած եմք լուրիւնն,
ողջախոս դասուն խղճին թողլով
նոր ու վաղեմի հրապարակագրաց
ընթացքին դատաստանն: Եւ
միայն սակաւ մի ձայն դանդա-
տանաց բարձրացած եմք, երբ
տեսած եմք որ աղագային հաս-
տատութեան կամ հանրային կա-
րեւոր խնդրոյ մը վրայ ծայրայե-
ղութեամբ կը գրեն մեր նոր հը-
րապարակագիրը, և յաճախ ճշ-
մարտութենէ ու չղիւհայեցութե-
նէ բաւական հեռի կը տեսնուին:
Այժմ իսկ այդպիսի ձայն հա-
նելու հարկին մէջ կը գտնուիմք
գաղափար, տեսնելով Հիւան-
դանոցի վրայ վերջին օրերս կծու
ու խիստ գրուածներ, որոց նը-
մանն արդարեւ նախորդ հրապա-
րակագրաց գրչէն ելած չեն:

Եւ տեղեւորէի պատասխարանն,
որ մեր ալ որք պատանեկութեան
պատասխարանն ու կրթարանն հան-
դիսացած է, - ապաքէն մեր ալ
ուշագրութեան գլխաւոր առար-
կայ եղած է, մեր ալ մերթ ընդ
մերթ այցելութիւններ ըրած և
գիտողութիւններ հրատարակած
եմք, սակայն միշտ պարտ հա-
մարած եմք զգուշանալ այդ պա-
տասխարանին համար աշխատող-
ները վտանգունող չափազանցու-
թիւններէ: Երբեք երբեք գիտեմք
թէ քանի՜ դժուարին է վարել
այդպիսի բազմաճիւղ հաստա-
տութիւն մը:

Կը յիշեն փունջի աղին ըն-
թերցողը թէ՛ երբ երկու տարի
յառաջ ալ կծու և խիստ ու կոշտ
դատաւիտութիւններ եղան Հի-
ւանդանոցի աշխատաւոր հոգա-
բարձուաց դէմ, դարձեալ մեր
չկրցանք լուր և ցաւ չյայտնել:
Հանրային հաստատութեան մը
թերութիւնները ծածկելու դա-
ղափարն ընդունողներէ չեմք,
բայց միանգամայն չեմք կրնար
ընդունիլ որ լուր հրապարակա-
գրութիւնն չափազանցութեամբ
և խտտութեամբ լսող, առանց
յաջ և յաջեակ նայելու, որ լուր
հրապարակագրութեան ալ պա-
տիւ չըրեր բնաւ:

Մեր կը խորհիմք թէ՛ հրապա-
րակագրաց պարտքն է՝ հանրա-

յին հաստատութեան մը վրայ
գրելու առեն, մանաւանդ հա-
սարակաց գրութեան նպատա-
ներուն կարօտ զանազան թշուա-
ռաց պատասխարանն եղող հաս-
տատութեան մը վրայ գրելու ա-
տեն, զգուշութեամբ բանալ մեր
չըթունքն և չափով ու կշռով
գրել, և բնաւ կտակած չտալ թէ
յանուն գրութեան կը խօսիմք,
բայց չափ օտարոտի ու անհեթե-
սապարկներ, գիտութիւններ ունիմք:
Եւ ոչ ապաքէն լուրը և քաղ-
ցըր ու գողտրիկ գիտողութիւն-
ներ, յայտարարութիւններ աւելի
լսելի ու ընդունելի կըլլան: Եթէ
կը գրեմք թշուառաց վրայ, եթէ
Հիւանդանոցի բարեկարգութեան
կը վախճիմք ի սրտէ, այսպիսի
ուղղութեամբ ու ոճով գրել պար-
տիմք:

Կը բաղձամք որ ուրիշ անգամ
այսպիսի գիտողութիւններ ընե-
լու անհաճոյ հարկին մէջ չգտնու-
ուինք:

ԹՂԱՅՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ

Դաշնէրի. 8 Յուլիս 1897. -
Ժամատեանդը և կարմախտը
դեռ անհետացած չեն քաղաքէս:
տակաւին տարաբաղդ ընտանեաց
լացն ու կոծն չդադրեցան: Ար-
տասուք կը յաջորդեն արտաս-
ուաց: Աղետալ տեսարաններու
առջև մարդ ինչ ընէ, Աստ մահ-
ուան տխրադեցիկ պատկերը,
անդ տրտմաթախիծ ծնողաց սու-
ղըն ու բազմատանջ կայսրութիւնն
ոչ միայն զգայուն, այլ անզգայ
սրտերն իսկ կը յուղեն կը շարժեն
ի դուրս և ի կարեկցութիւն: Այս
տառապանքներու և վշտերու
հանգէպ, կոկոզիկ ձայնով և
յուսաբեկ չեղտերով տե՛ս ինչ
կը բացադանչէ եղիւրի մայրն այն
սիրուն զաւկին, զոր նոր յանձ-
նեց քահանային՝ յաւէտ անդառ-
նայի իւր խանդակաթ գիրին: -
«Մահ, անգործ մահ, քանի
որ հոգւոյս հատորը՝ սրտիս բե-
կորը խեցիք յափշտակեցիր յի-
նէն, զարկ և զիս քո ապաժոյժ
և թունաւոր նետովդ, հանէ՛ այս
կեանքն յինէն, որ այնքան թան-
կաքին էր սիրակցորդ զաւկին հա-
մար: » Եւ, քանի որ չկայ որդիս,
չկայ աղջիկս, այլ ևս աշխարհ
նշանակութիւն չունի ինձ համար:
անէութեան մէջ թող կորնչիմ,
անհետ լինիմ, միայն թէ աղա-
տիմ հեծեծանք: » Եւ արդարեւ
առանց զաւակի կեանքն ինչ կար-
ժէ աշխարհի վրայ: - Մտաւոր
ճեղքումն ևս երկտասարդ մը, Չ
տարեկան, ամուսնացեալ և հայր
մի քնքուշ աղջիկ զաւակի, կար-
մախտ ըսուած չարատանջ հի-

ւանդութեան կենթարկի և երեք
օր յետոյ կը մեռնի, թողլով ան-
մխիթար սուգի մէջ իւր կինն ու
ծնողն, որոյ միամօր որդին էր սա,
որոյ միակ յոյսն ու նեցուկն էր սա:
Աւա՛ղ, մահն՝ մարդկային աղբի
ցեցն և ուտիչն՝ ո՛րքան սոսկաղու
աւեր կը գործէ, ո՛րքան առիթ կը
լինի քար ու քանդերու, ողբե-
րու և լացերու, գաղթեցնելու
ժպիտն ու զուարթութիւն, զոր
կունենան մերթ մարդ արարած-
ներ՝ չարագոյժ գիտութեան
ի սոյն վաղանցուկ աշխարհի մէջ:
- Մի ուրիշ ողբալի ճեղքումն: -
Կեսարիոյ անցեալ ողբալի դէպ-
քին առեն, Չարագրեան անուն
երեք եղբայրներ: Կը կորուսեն ի-
րենց կեանք, ժառանգորդք կու-
ղեն առիթէն օգտուիլ, և դիմե-
լով կառավարութեան՝ կը պա-
հանջեն ժառանգութիւն անխղ-
ճօքէն: Այլի մնացած հարսերն,
աղգականք և բարեկամք կաղա-
չեն և կը խնդրեն որ առժամա-
նակեայ կերպիւ դադրեցնեն վե-
ճը: Ժառանգորդք ունին չընե-
լով թախանձանց՝ կը շարունա-
կեն վեճն: Բարեբաղդաբար, վա-
ղամեռ եղբայրներէ միոյն այրին
յղի լինելով, կառավարութիւնն
կառարկէ թէ՛ մինչև որ յղի այ-
րին չծնի, չկրնար այս վեճն կար-
դագրել: Այրին կը ծնի արու զա-
ւակ մը, և ժառանգորդաց բոլոր
շանքերն ապարդիւն ելնելով, մեծ-
անուն Չարագրեան գերդաստա-
նի յոյսն կը նորոգուի, և գրեթէ
ամէն ոք կը խնդակցի առ այս և
կը բարեմաղթէ երկար կեանք նո-
րածին որդին: Սակայն տե՛ս թէ
հէք այլոյն սիրտն ինչպէս կայ-
րի կը տողոր, երբ կը տեսնէ իւր
մանկիկն կարմախտէ վարակեալ:
Ապո՛ս, մանկիկն կը մեռնի ան-
ցեալ շաբթու, տակաւին իւր օր-
րանին մէջ, ինչպէս ծաղիկն կը
խամրի տակաւին իւր կոկոնին մէջ,
Բա՛ղդ, սե՛ւ բաղդ, կո՛յր ճիւղ
դու ահագնի, դու՛ որ օրինաց
ներելի առիթներու տակ կառա-
տացնես անխղճներու սեղանն,
կը բազմացնես յաճախ անողորմ-
ներու մամոնայն, և այլոյն՝ որդին
ու անդին ձեռքէն կը խլես իւր
օրապահին իսկ, կը յափշտակես
իւր սիրելին իսկ, միոյն խնդ-
ծիծաղ, և ուրիշին տրտմութիւն
և սուգ կը պատճառես, մէկուն
չըթունքէն օրհնութիւն կը կոր-
ղես, և միւսին բերանէն անէծք
կըստանաս: անէ՛ծք քեզ և քու
անիրաւ ու անդատաստան տ-
րարքներովդ: Սակայն օրհնեալ
ըլլայ այլոյն՝ հէքն և որդին
մեծ և ամենաբարի Աստուածն,
որ իւր հիւսիսանչ խնամքներով կը
մխիթարէ զանոնք, ոյք կորչեն
ղինքն հանապաղ և իրենց օրհ-

ներգն ու ու մաղթանք կը բարձ-
րացնեն նորա երկրպագելի ան-
ունն, որ երկիւղած սրտերու ըս-
փովիչն է միայն, Եւ ես, որ ոչ
սակաւ վշտեր ունեցած եմ կեան-
քի այս փշալից ճանրուն վրայ,
կորուսելով մանաւանդ անցելոյն
մէջ՝ այլ և այլ հիւանդութիւն-
ներով վեց հատ մանչ և աղջիկ
պղտկներ, - սիրական դատրիկս՝
Սաթիկիս, զոր անցեալ տարի
ուսումով և աղօթքով պարգեւած
է ինձ Աստուած, մանուկներու
համաճարակ ախտէն զերծանե-
լու յուսով տարի յայգեստան,
կեսարացիք ընդհանրապէս մե-
ծագոյն մասամբ այդի ունին: ա-
մէն տարի օգափոխութիւն կընեն:
այդի չունեցողներն ալ կամ կը
վարձեն ամբողջ մի այդի և կամ
այդոյն մի մասը: Օգափոխու-
թեան պէտքն կարի զգալի է
աստ: քանզի չափազանց տաք կը
տիրէ, այնպէս որ անհանդու-
րելի կը լինի բնակիլ քաղաքին
մէջ: Հիւանդութիւն և ջերմու-
թիւն ստիպեցին զմեզ ևս հեռա-
նալ քաղաքէս և ապրիլ այգես-
տանի մէջ ցվել ճամբան: Ահա
կը նկարագրեմ հակի՛ճ՝ այգես-
տանի մէջ վարած գեղջուկ կեան-
քիս մի զգայուն պատկերն: Ա-
ռաւօտներն երբ կը զարթնում
կանուխ, կը լսեմ հեշտիւ թռչնոց
գեղեցիկներն, անոյ՜ ձեռքերն,
եկեղանիկն հոգեզմայլ դայլայ-
լիկն, փայտփորին ու ծիծեռնա-
կին քաղցրաւոր երգերն, սար-
եակներու և ճնդղուկներու ճուլ-
լումներն: Ծառաց տերեւներու
սօսաւիւնն, որթատնկոց չառաւիղ-
ներու խրատոցն, մեղուներու բըզ-
զանքն և այլակերպ վայրի մի-
շատներու տղտղտանքն, զանազան
բարձրութեամբ բլուրներու դա-
լարիքն, դեղնածաղ հունձերու
հակալ վարսերն, և առաւել քան
ղամենայն՝ Արգէսու լեռան ձիւնա-
պատ բարձրաբեճ գագաթան
անձնապարար տեսարանն արդա-
րեւ պահ մի կը մոռացնեն վիշ-
տերն, պահ մի ի բաց կը վանեն
մտքերէ հնչնողն այն կարգ մը
հոգեմաշ գործերու: Փա՛ռք և
օրհնութիւն Արարչին տիեզերաց,
որ բնութեան ամենագեղեցիկ նը-
կարներն դնելով առաջին մարդոյ,
նորա վեճ զգացունեն կը գրդ-
ուէ զուարթաւոր մտածումնե-
րու, գողտր և հիաքանչ տը-
պաւորութիւններով կը գրաւէ
ուշագրութիւնն մարդուս, որ այ-
լազան հոգերով ծանրաբեռնեալ
չլիտեմ, յո՛ կուղէ սաւառիկ եր-
թալ և աղատիլ իւր մտաղբալ
խոնջանքէ: - Այս չաբաթ ըն-
թերցայ աղգօգուտ փունջիդ մէջ
թէ՛ Միսիօնարք համաժողով կը
կազմեն Կ. Պոլսոյ մէջ, և թէ՛

այս ժողովոյն մէջ պիտի որոշեն
եղեր Հայ որբերու աւանդուելիք
բարոյական և կրօնական կրթու-
թեան ծրագիրն: Ստոյգ է արդ-
եօք, երբ կը լսուին աստ ու անդ
որբերու համար Միսիօնարաց մի-
ջոյաւ բացուած հաստատութեանց
մէջ գործուած զեղծումներն: Ինչ-
պէս՝ կըսեն թէ որբերն կաշխատ-
ցնեն ծանր աշխատութիւններով:
Իչիկ մի հանգստի և պատառ մը
հացի փոխան, որբերն վշտացնե-
լով, իրենց աղգային սեպհական
եկեղեցւոյ ծոցէն տարագրելու
համար եղած ջանքերն ինչ կը
նշանակեն արդեօք: Որբերն խը-
նամել ցանկացող օտարազգի բա-
րերարներու ճշգրիտ նպատակն
այս է միթէ, Չկարծուիր որ բա-
րերար անձերու նպատակն ըլլայ
այս, որ ի գործ կը դրուի այսօր
տեղ տեղ՝ ի մեծ ցաւ զգայուն
սրտերու: - Դեր: Առաջնորդ Հօր
հոգածութեան և հովանաւորու-
թեան ներքեւ Ս. Կարապետ վան-
քի մէջ հաստատուեցաւ մի որ-
բանոց: Յօի չափ որբեր ժառան-
գաւորաց վարժարանի մէջ կը
կրթուին և կառնուն լաւ սնունդ:
Առաջնորդ Ս. Հայրն արհեստ ալ
կուսուցանէ որբերուն, գոհացու-
ցիչ ամանականաւ աշխատեցնելով մի
վարպետ կոշիկակար, Բաղդաւոր
են որբերն, զի իրենց համար ու-
սանելի արհեստ մ'ալ կայ հոն,
այն է կահագործութիւն, ապ-
րուստի լաւ միջոց մը: Որբերն
այսպէս ամէն կերպով կօդտին
Ս. Կարապետի վանոց մէջ: Ա-
ռաջնորդ Հայրն որբերու համար
գործունեայ և օգտակար հան-
դիսացող անձերէ խնամակալու-
թիւն մ'ալ կազմած է, ոյք կաշ-
խատին անձանձի՛ր՝ այդ թշուառ-
ներու բարոյական և նիւթական
զարգացման համար: Ապրիլն,
թշուառներու՝ որբերու և այլի-
նեւ սատարիչք: անշուշտ կօրհ-
նէ և կը վարձատրէ Աստուած
նաե զանոնք, ոյք իրենց լուծա-
ներն և դրամական նուէրներն չեն
ղանար այս և ասոր նման բարե-
նպատակ հաստատութիւններու:
Յ. Մ.

Աղեխանդիլիս. 23 Յուլիս
1897. - Կիրակի էր: Բոլոր աղ-
գային դասն կազմող երիտա-
սարդք ու ծերք Առաջնորդարանն
հաւաքուած՝ նոր թաղական խոր-
հրդոյ անդամոց և դպրոցի նոր
հոգաբարձուաց ընտրութեան
գործովը զբաղած էին: և տեղ-
ւոյն վարդապետն օրհնելով նոր
ընտրեալներն՝ կը շնորհակտէր և
կը մաղթէր որ յոյժ և յոյժ օգ-
տակար հանգիստանան կարօտ աղ-
գայնոց և առ կալ մնացած խնդ-
րոց կարգադրութեան համար:

հանձնեալ Մարտիրոս և Պրոսպայի Տ. Մովսէսեան Կարապետի, առաջին՝ Տ. Մարութի, և երկրորդը՝ Տ. Մովսէս անուանելով — Հիւանդանոցի պատուարեան Հոգաբարձութիւնն՝ ըստ սովորութեան սկսած է հանդանուարի թիւն սկսած է հանդանուարի թիւն ընել ի նպատակ յիշեալ հաստատութեան, Անցեալ շաբաթ օր, սկզբնաւորութեան առաջին օրը, 330 լիրոյի չափ հանդանակեր է։ Կը մարթմար օր Մինչև վերջը, յաջորդի այսպէս։

— Լուր կայ թէ՛ Բերայի Անկիրան եկեղեցւոյ երէցն, Տ. Բարէն վարդապետի հետ գնաց յննել լրամշի Դպրեվանքն, Կրսուի թէ՛ Նկիւրեան եկեղեցւոյ կողմանէ համար մը իբրև նպատակ պիտի ատկանայ յիշեալ դպրեվանքին։

— Մանկթէոր լրագիրն երեք-արթի հրատարակած էր թէ՛ երբա Սաղար փոքոց, տղթոր արարգաշեանի բնակարանը դուրսն երկու հոգի կիրակէ գիրք՝ դրամ պահանջելու համար, այդ տանը մէջ դատուողներէն ինքն ըրովի տունն անցնելով՝ ծառուցեր, և ոստիկանը հասեր բռնուր են երկու քնալ, իսկ իգտամ սագիրն հինգշարթի հետեւեալ երգով ծանուցած էր սոյն դէպքը։ — «Բերայի ոստիկանութիւնը կը փնտռէ ի Բերա Տղթոր արարգաշեանի վրայ յարձակողներ խայտառակ մարդիկն։ Ասէց երեք գիշեր յառաջ թաղսի կողմն Բերայի ոստիկանութեան ուղով անդամներէն Մուսթաֆա Ֆէնտի պատահելով յիշեալ մարդը՝ կուղէ ձերբակալել և թէ՛ էտ այդ ստահակը դաշնակներով դիմադրեն, բայց ոստիկանը բռնէ կարեւորութիւն չտալով առնց զէնքերուն, ուրիշ ոստիկանաց օժանդակութեամբ կը բռնեն ամենքն ալ, և ընդ հակառակեամբ կը տանին Բերայի ոստիկանութեան պաշտօնատուն։ արցաքննութիւնը կըսկսին. մարդիկ կը խոստովանին իրենց յանցանքն, և ստուգուելով օր խայտառակ դասէ մարդիկ են, կը անտարկուին»։ — Այսպիսի դէպքը Տփղիսի մէջ ալ պատահեր է յս օրերս, և չարորոքօք չյաղբելով՝ բռնուր են։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայցն՝ հինգշարթի այցելեց ոստիկանութեան նախարարին։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայցն վաղը Խաչիւտարի Ս. Կարաեո եկեղեցւոյ մէջ հանդիսարար Պատարագ պիտի մատուցանէ, եկեղեցւոյն տօնախմբութեան ռթիւ։

— Վանէ կը գրեն թէ՛ Մր. Մինչ, Պարսկաստանի սահմանալին գնած ու բերած 330 իսկ եղներ բաշխեց ամենակարօտ իր զայրոց, և մնացեալ գրամով եղներ գնել սկսած է յառաւիկայ աշնան բաժնելու համար։

— Երկրորդի առաջնորդական ռմանորդ ընտրուեր է Արթ. Տ. Երեսէ քահանայ, և 425 զրուշ մական հանդատածողակ օրոշներ է իւր նախորդին՝ Արծրունի Մ. Երեզնի քահանայի համար, յիշեալին իւր բաղմամեայ աշատութեանց։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայցն՝ Էլմիածին Ս. Հայրապետին ռաթարկեր է Արքեպիսկոպոսուն

== Ի Պէրլին անցեալներն ան-
գլուխ մարդ մը զաւակը պատու-
հանէն վար նետած սպաննած էր :
Այս օրերս ալ Ռիչար Ֆիլըք ա-
նուն 30 տարեկան երիտասարդ
մը ութամեայ մանկին պատու-
հանէն վար նետեր սպաններ է :
Ռիչար 3 տարի յառաջ ամուսնա-
ցած և 3 զաւակ ունեցած է : Ա-
մուսնութեան սկիզբներն բարե-
կեցիկ վիճակ մ' ունեցեր է , բայց
այս օր անխոհմտութեամբ ձա-
խալ վիճակի ենթարկուեր է : Ե-
րկու կապառնայ եղբոր սպաննել
կինն ու զաւակներն , և այս պատ-
ճառաւ իւր բնակարանը տղայոց եր-
կուքն գիշերներն իրենց սենեակն
կառնուն եղեր , բայց դէպքին
ժամանակ երեք օրդիւն ալ տան
մէջ են եղեր : Ռիչար նախ խոհա-
նոցը դացեր , կնոջն մազերէն
բռներ ծեծեր է , և խեղճ կինն
փախեր դարացոյն սենեակն ա-
պաստաներ է , Գաղան մարդն
յայնժամ աւելի կատաղելով՝ փոք-
րիկ աղջիկն յափշտակեր վար նե-
տեր է , և միւս երկուքն ալ վար
նետելու առնեն դրացիք հասեր
ճողորներ են : Ռիչարի կատաղու-
թիւնն աւելի սաստկանալով՝ գլը-
պանէն ածելի մը հաներ և դը-
րացեաց վրայ յարձակեր է , սա-
կայն անոնք անվերջ գիմարե-
լով բռներ ոստիկանութեան յանձ-
նել են :

== Գողղիոյ Ատու գետին վը-
րայ զինուորական երկրաչափայ
կառուցած երկաթ կամուրջն վը-
րեր է , փորձի համար վրայէն չը-
գեկառաց կարաւանի մը անցնե-
լու առնեն , փորձին ներկայ գըտ-
նուող սպայք , երկրաչափք և
զինուորք գետը թափեր են : Մէկ
քանին մեռեր և բազումք վիրա-
ւորուեր են , Կառավարութիւնն
քննութիւն բացած է :

ԱՅԼ ԵՐ ԱՅԼԵ

xx Կապիկն իրեն գործա-
ւոր . - Ամերիկայի ու Ափրիկէի
մէջ շատ կաշկատիւն կապիկներն
իրեն գործաւոր ծառայեցնելու
համար , Սրգէն ժամանակէ մը
մը հետէ կապիկներ կը գործած-
ուին Թրանսվալի արծաթի հան-
քաց միոյն մէջ , Կապիկներն ար-
ծաթի զանգուածներն որոշեալ
տեղ մը կը տանին կը շարեն շատ
վայելուչ կերպով , Առաւօտուն
կանուկ կերթան իրենց գործին
գլուխ , և մինչև երեկոյ՝ մինչև
դադարի նշանն , անընդհատ և
շարունակ կաշկատին այնպէս , որ
կը կարծուի թէ մրցման ելած են :
Այսպէս փիղերն ալ աշխատու-
նելու փորձեր ու շանքեր կըլլան :

xx Բիլ ժամանակի մէջ յազ-
մանաւոր եղած քաղաքներն են ,
ըստ նոր վիճակագրութեան , ներ-
կայ դարու մէջ եռապատիկ ա-
ւելցած են Գորէնհայի և Մար-
սիլիոյ բնակիչք . քառապատիկ
Բրաիլ , Լիոնի , Պետրոպոլի ,
Փարիզի և Լոնտոնի . հնգապա-
տիկ՝ Վիեննայի , Բոլոնիոյ , Պրէս-
լաի , Լիւքսեմբուրգի . ութապատիկ՝
Մոնթրիլի . Նիւ-Եորքի և Ֆիլա-
տէֆիոյ բնակիչք 25 պատիկ ա-
ւելցած : Զիւրիխի 245 պատիկ ,
xx Բոննի բնակիչք . - Հըռ-
չակաւոր երեքտարեկտ էտիսըն
համբաւուր է նաև քուրի դէմ
ունեցած թշնամութեամբն ու տ-
ետելութեամբ : Գիշերներն միայն

քանի մը ժամ քունը բաւական
կը համարի , և պատճառն հար-
ցունդներուն կըսէ եղեր .

« Երանի՛ թէ բնաւ չընանա-
լի . որովհետեւ երբ ամէն օր կը
քնանայ , ես անպատճառ նոր
գիւտով մը կը զբաղիմ . միտքս
աւելի վառ և պայծառ է գիշեր-
ներն . այն ատեններն աւելի գործ
կը տեսնեմ . եթէ բնաւ չընա-
նամ՝ մարդկութեան ամենագե-
տակար մարդ մը կըլլամ :

Բայց պէտք չէ համարիլ թէ՛
հնարիչ ու շինիչ մարդոց ամենքն
ալ , էտիսընի նման գիշերներն
մարդոց ի քուն եղած ատեն ա-
ւելի գործօն ու յաջողակ վիճակ
կունենան , Հոչակաւոր հնարիչն
Թէսլա՝ ընդհակառակն , շատ կը
սիրէր քունը : Գիշերները մինչև
առաւօտ քնանալէ զատ , ցերեկ-
ներն ալ գործարանին մէջ , առ-
ոչինչ գրելով մեքենայից գողգոլե-
նքն , անկիւն մը կը քաշուէր կը
խորդար , և հարցնողներուն կը-
սէր .

« Երկայնակեցութեան պայ-
մանաց առաջինն է քունը . ես կը
կարծեմ թէ՛ մարդիկ եթէ 24
ժամու մէջ 18 ժամու չափ քնա-
նան , 200 տարի չափ կայարն :

xx Զինաց Մասրոններ . -
Չափազանցութիւն չէ , եթէ ըս-
ուի որ չկայ ազգ մը , որ չինաց
չափ սիրահար ըլլայ թատրոնի , և
այս՝ ի վաղ ժամանակաց հետէ :
Զինացիք տարւոյն չորս եղանա-
կայ յատուկ թատերախաղեր ու-
նին : Ամրան եղանակին թատե-
րախաղերուն մէջ ձմերային եղա-
նակի դէպքեր չեն ներկայացուիր ,
Ամառն թատրոն գալոյ չինացին
բեմին վրայ չտեսներ ձման տե-
ղալու երեւոյթ , և ձմերային ե-
ղանակին մէջ՝ գեղեցիկ օգեր կամ
ամառային եղանակի վերաբերեալ
դէպք մը :

xx Զինուոր շուններ . - Նոր կը
լուսի թէ՛ կան շուններ , որ ձկնոր-
սութեան համար կը գործածուին
և մեծապէս կը յաջողին : Կաս-
քոնիայի (Գողղիա) եղբայր ձկն-
որս կանանց բազումք տեսակ մը
շուններ կը խնամեն՝ ժայռերուն
ներքէ պահուած ձուկերն դանել
հանելու համար , Այդ շուններն
ժայռէ ժայռ շուտափոխով խոյա-
նալով , ձուկերն կը խրտեցունեն
կը փախցունեն , և ձկնորս կա-
նայք ալ դիւրութեամբ կը բըռ-
նեն փախչող ձուկերն : Սիպրիոյ
եղբայրն ալ շուններ կը գործած-
ուին եղբոր ձկնորսութեան համար ,
Շուններն ծովը մտնելով՝ ձուկերը
բերնով կը կորզեն և եղբրք կը
փոխադրեն եղեր :

xx Զարագանք երկայնաւա-
սակներ . - Անդեալներն Լոնտոնի
լրագրաց մին հրատարակեց թէ՛
թանկագին բան մը պիտի նուիրէ
ծովային զօրաց ամենէն երկայ-
նահասակին : Այս հրատարակու-
թեան վրայ Եօթն աւուր մէջ 400
աւելի երկայնահասակ նաւաղք
դացին խմբագրատունը , բայց Տօ-
նան անուն նաւատին շահեցաւ
նուէրն իւր հասակին տարապայ-
ման երկայնութեան համար :

xx Բառաստիւն տարի շարուն-
ջու պէտք չունեցող ժամացոյց մը
հնարեր է Ամերիկայի Զեքաի քա-
ղաքի ժամագործաց մին : Մէջի
մեքենայից շարժումն այնչափ
կանոնաւոր է եղեր , որոյ նման
ուրիշ և ոչ մէկ ժամացոյցի մէջ

չտեսնուիր եղեր : Լոնտոնի մէջ
փորձեր են այս ժամացոյցէն հատ
մը :

xx Անգղիացոց նոր գնդակ
- Յայտնի է թէ կան զմեկներ
(չաղք) , որ գրիչ կամ զըռնդ
կարելու բերաններէ զատ ունին
նաև զանազան գործիքներ , Անգ-
լիոյ մէջ բաւական չհամարուե-
լով այսպիսի զմեկներն , նոր զը-
մեկին մը հնարեր են , որուն մէջ
յիշեալ գործիքներէ զատ կը գըտ-
նուին նաև փորձիկ սղոյ , բահ ,
և մինչև իսկ մանրիկ ընկուղի մը .
- 50 է աւելի գործիքներ . և այս
ամենը պարունակող զմեկին լայ-
նութիւնն՝ 1 , իսկ երկայնութիւ-
նն՝ 15 սանդղակմէր :

xx Անգղիոյ մէջ ձեռնոցի
առեւտրող շատ յառաջ գացած է .
Ամէն տարի երկրին մէջ 36 մի-
լիոն զոյգ ձեռնոց կը գործածուի ,
որուն մեծ մասն՝ իրական սեռին
յատուկ է : Բազմաթիւ գործա-
րաններ կան , որոց մին հազարա-
ւոր գործաւորներ ունի : Մինչև
50 ֆրանքի ձեռնոցներ կը գոր-
ծածեն բարձրագոյն դասակար-
գի տիկնայք :

xx Վիճակագրական
Լոնտոնի ժողովրդեան մէջ օ-
րը 1 միլիոն 200 հազար լիւրս կը
շրջաբերի :

- Լոնտոնի ժողովրդեան ընդ-
հանուր հարստութիւնն՝ տարին
20 միլիոն լիւրայ չափ կաւելնայ :
- Ռուսիոյ շատ կողմերն , քա-
նի մը հարիւր տարի յառաջ կաշի
չինուած գրամոց շրջաբերութիւ-
նն կը շարունակուի տակաւին :

- Բովանդակ Անգղիոյ մէջ
շրջաբերող ոսկի դրամին քանա-
կութիւնն է 410 միլիոն անգլիա-
կան լիւրս կամ 865 թոնէլթօ :
- Հնդկաստանի քանի մը կող-
մերը մեղրամիւսէ դրամ կայ :

- Ֆիլիպինացի մէջ ձկան ալ-
ուաներէ և կապիկ գլխէն չինուած
դրամներ կը շրջաբերին :

- Աննամի մէջ մինչև 65 անգ-
ղիական լիւրայ արժէքով ոսկի
դրամ կը գտնուի , որոյ նմանն
և ոչ մէկ երկրի մէջ չեն երի :

xx Երկու գիւղացուց հաշիւն
վերջին օրերս երկու իրանացի գիւ-
ղացիք երկաթուղաց կայարանի կը-
ման , և իրենց երթալը տեղին հա-
մար մէկ մէկ տոմս կուզեն : Տոմսա-
վաճառն կը հարցունէ .

- Դուք ո՞ր պիտի երթաք .
- Կըլլէ գիւղաքաղաքն .
- Շատ ուշ եկաք . չորեկաւ քն
մեկնեցաւ . միւս կարաւանն՝ 7-8 ժամ
եղբը :

Գիւղացիք կը տրտման այս ծա-
նոթութեան վրայ . շատ խորհրդա-
կեցիկ եղբք մին կըսէ տոմսավաճառին .

- Աստի քանի՞ մղոն հեռի է յի-
շեալ գիւղաքաղաքն :

- Վեց մղոն չափ :
Գիւղացին՝ այս տեղեկութիւնը
լսելուն պէ՛ս գոհութեամբ կըսէ ըն-
կերին .

- Պարազ տեղն իրար տնցանք .
գիւղաքաղաքն 6 մղոն հեռի է աստի .
այսչափ ճանրորդութիւն բան մ' է :
Եթէ կէս առ կէս բաժնեք , մարդ
գլուխ 3 մղոն կիցնայ . չե՞նք կրնաք
երթալ այսչափ տեղն հեալտուն :
- Կը հաւանի ընկերն ալ եւ ճանրաց
կերին :

xx Մոմիայի մաքն . - Իրան-
տացի գիւղական մը՝ Լոնտոնի քանի
մը նշանաւոր հաստատութիւնները
չըլնէ եղբք՝ կիրակէ օր մը երկու
կանանց հետ հնութեանց թանգա-
րանը կերթայ , եղբայրսն փոխա-
դրեալ Մոմիան տեսնելու համար :
Դանապանը կըսէ .

- Այսօր չէք կրնաք փոխել թա-
նգարանը .
- Ինչո՞ւ .
- Որովհետեւ դադարի օր է .
- Այսպիսի բան կըլլայ .
- Ինչո՞ւ չըլլայ .
- Թանգարաններն գործի տե-
ղի չեն . հասարակութեան շրջելու
և տեսնելու յատկացեալ վայրեր են .
պէտք է որ դադարի օրեր չունենան :
Դանապանն տեսնելով որ թուր
չհասկցող կոշտ մարդ մ' է իրանտա-
ցին , եւ գլուխը որ ամէն առարկու-
թիւն լսելի չլիար ըլլայ , երբ կը խորհի
քովէն հեռացնելու՝ միջոց մը . - Իր-
անտացին կըսէ .

- Ո՛հ , ո՛հ , սա՛ մեծ մոմիան
տեսնել կուզէիք . միայն անոր հա-
մար եկանք . եթէ հնար է՝ միայն
զայն ցցունէք մեզ .
- Ո՛հ , բարեկամ , շատ դժբաղդ
էք եղեր . եթէ մոմիան ողջ ըլլար՝ կը
ցցունէի .
- (Աղբութեամբ) Ի՛նչ , մոմիան
մեռա՞ւ .
- Այո՛ , երկ զրաւեցաւ ի կե-
նաց . ահա այսօր թանգարանը փա-
կեցնելով մոմիային յուղարկաւորութեան
հանդիպին պատրաստութեան համար :
- Ուրեմն իրաւունք ունիք . նե-
րուն կը խորհեմ՝ զձեզ անհանգիստ
ընելու համար , կըսէ եւ կը մեկնի
գիւղացին :

xx Ամենահարուստ որսորդու-
թիւն մը . - Լոնտոնի որսորդ մը շատ
ժամանակ Ամերիկայի մէջ շրջաբերել
եղբք , ծննդավայրը կը դառնայ , և
բարեկամի մը կը պատմէ իւր ահագին
որսորդութիւններն : Բարեկամը կըսէ .
- Ես չեմ գիտեր թէ՛ այդչափ
քաջ ու ճարտար որսորդ ես . անշուշտ
երկրորդականութեայ փորձի արդիւնք է
այդ ճարտարութիւնդ .
- Անտարակոյս .
- Արդեօք վայրի եղան որս ը-
րիր .
- Այո՛ , այո՛ , շատ անգամ .
- Խոշոր արջերու որս ըրիր .
- Այո՛ , 5-10 անգամ .
- Շատ լաւ . այժմ բան մը պի-
տի ըսեմ ձեզ . Կի՛ սրտմտիք . այսօր
ամենայնիւ՝ ես տակաւին քաջ որսորդ
չեմ համարի զձեզ . տակաւին կա-
տարեկալործած չէք ձեր փորձերն .
Եթէ յաջողիք ընել իմ ըսելիքս , այ-
նուհետեւ պիտի հաւատամ թէ կա-
տարալ որսորդ մ' էք :

- Ըսէ՛ք , տեսնե՛մ , ի՛նչ է :
- Այս օրերս դրամական ծայ-
րագոյն նեղութիւն ունեցայ . ամա-
ռային եղանակն հասնելէ ի վեր չըլը-
ցայ բան մը զնեղ կնոջս համար , ոչ
հովնոց մը , ոչ կոշիկ մը . այս պատ-
ճառաւ կը կուրի հետս . մանաւանդ
վերջին օրերս բնաւ չտարբերի գի-
շատիչ գազանէ մը :

- Արդ ի՛նչ ընեմ ես .
- Այժմ կերթանք մեր բնակա-
րանը . կին իրեն խելայեղ ու կա-
տարեկալ իրան կը խոյանայ , «Մա՛րդ ,
այս երեկոյ՝ ալ դրամ չըրիր » կը ար-
ուայ : Եթէ յաջողիք որսալ զանի , ար-
դարեւ յայնժամ իրեն ամենաքաջ
որսորդ կը հռչակուի զձեզ :

- Արդարեւ շատ զիջատիչ գա-
զաններ որսացած եմ , բայց չեմ հա-
մարձակիր որսալ այդպիսի կին մը ,
կըսէ որսորդն :
- Հրատարակուեցաւ Աշտնան
դրաման ընդարձակ Գրացուցակը
որ կը պարունակէ 2000ի մօտ դը-
րեանց աննուններն իրենց գինե-
րովը , փախաբողաց՝ 1 զրուշ նա-
մակագրումի փոխարէն կը զրկուի
իրենց հասցէին՝ աշխարհիս ո՛ր
կողմէն ալ ուղուի :

Կ . Պօլիս , Սուլթան - Պայա-
ղիտ , Բարմադ-գալիու Պալ - մոմ-
ճըլար ըսուած տեղը Շաքիր է-
ֆէնտի խանի 1 թիւ սենեկի մէջ
հաստատեալ առամիւրաբոյժ եր-
ուանդ էֆէնտի Գասապեան կը
խոստանայ՝ ըստ ամենայնի՝ գոհ
ընել իրեն գիմոցներն :

Կ . Պօլիս , Սուլթան - Պայա-
ղիտ , Բարմադ-գալիու Պալ - մոմ-
ճըլար ըսուած տեղը Շաքիր է-
ֆէնտի խանի 1 թիւ սենեկի մէջ
հաստատեալ առամիւրաբոյժ եր-
ուանդ էֆէնտի Գասապեան կը
խոստանայ՝ ըստ ամենայնի՝ գոհ
ընել իրեն գիմոցներն :

Կ . Պօլիս , Սուլթան - Պայա-
ղիտ , Բարմադ-գալիու Պալ - մոմ-
ճըլար ըսուած տեղը Շաքիր է-
ֆէնտի խանի 1 թիւ սենեկի մէջ
հաստատեալ առամիւրաբոյժ եր-
ուանդ էֆէնտի Գասապեան կը
խոստանայ՝ ըստ ամենայնի՝ գոհ
ընել իրեն գիմոցներն :

Կ . Պօլիս , Սուլթան - Պայա-
ղիտ , Բարմադ-գալիու Պալ - մոմ-
ճըլար ըսուած տեղը Շաքիր է-
ֆէնտի խանի 1 թիւ սենեկի մէջ
հաստատեալ առամիւրաբոյժ եր-
ուանդ էֆէնտի Գասապեան կը
խոստանայ՝ ըստ ամենայնի՝ գոհ
ընել իրեն գիմոցներն :

Ն Ո Ւ Է Ր
ՀԱՅ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ
ՄԱՆԿԱՅԻՆ ՈՏԱՆԱՌՆԵՐ

Տարական դասընթացի Ա .
և Բ . շրջաններուն համար : Այս
գրքէն 4000 օրինակ նուիրուած է
ի նպատակ որոց . - Գինն է 60
փարայ :

22րդ հրատարակութիւն Դաւ-
թեան Գործակալութեան .
Կեդրոնատեղին է թիւ 16 Դա-
ղապէր խան , Պահճէ Դալիու :

ՀԱՄԱՌՈՏ ԴԱՍԱԳԻՐՔ
Առանձին
ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

7-10 տարեկան փոքրիկ տղայոց համար
Մանկավարժական դրութեամբ
և խօսակցական ոճով . - Պատկե-
րազարդ . - Ոչ միայն վարժարան-
ներու , այլ և տուններու մէջ կըր-
նայ մեծապէս օգտակար ըլլալ
այս դասագիրքն , զոր խնամով
պատրաստած և հրատարակել տը-
ուած է Սրժ . Տ . Յուսիկ վարդա-
պետ Պ . Լամբերտն : - Գինն է 2 1/2
դրուշ :

PILULE HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՒԼՈՒԷԻ

Կարգի , ստամոքսի և աղիքներու
ամէն տեսակ անկարգութեանց համար
խիստ ընտել է այն դեղահատը , և
ամէն ջղային տկարութեան , ուստի
փութեան և տկարութեան համար . կը
ընէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ
անշափաւորութեանց հետքերը : Սըր-
տի և երկխմանց վրայ օգտակար ալ-
դեցութիւնն մը ունի . արեւը մաք-
րելով՝ երբայ խանգարեալ վիճակը կը
կանոնաւորէ և զորքանով կենսական
գործարանները կը զօրացնէ : Իւր դե-
ղական մեծ ազդեցութեամբ սրտա-
խանութիւնն , կծուութիւն , մաղձա-
յին հիւանդութիւններ , որովայնի մե-
ցուած կազեր , գլխի ցաւեր կվանէ ,
մարտորդութիւնը կշափաւորէ , և մար-
մինը մաքրութեամբ բոլոր այն աղտե-
ղութիւններէ որ շատ անգամ զանա-
զան հիւանդութեանց սկզբնապատ-
ճառ կըլլան , առողջ ու թեղ և բնա-
կան դիրքը կըդիւրան :

ONCUEHT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէր-
բուծելու մասին ունեցած պարամա-
կան յատկութեանցը չհաւատարմիր բը-
նաւ ուրիշ դեղ մը : Հին կամ նոր
թուեաւոր վէրքեր , ուռեցք , քաղց-
կեղ (շիրիփիէք) , օրուեկից և ստեանց
վէրքեր կամ բոլորովին կանջին և
կամ կլաւանան . օգտակար է նաև
հարուստի , հաղի , սրտի բարախման ,
մանաւանդ յոգացաւ (եղ) ըսուած
հիւանդութեան , Իւր կազդեցութիւն
և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սը-
րաւա) հիւանդութեան ապականի
զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլալ
կը դիմագրաւէ :

Այս դեղներուն գործածութեան
եղանակը նշանակուած է իւրաքան-
չիւր տիկ վրայ , որ կը գտնուի ա-
մէն դեղավաճառներու քով , և մա-
նաւորապէս Պաղչէ-գաբու Թալ-խանի
կողմերը Պ . Գասապեանի դեղարա-
նը , Թիւ 7 , կը ծախուի :

Աւելի տեսնել ուղղորդ կը հրաւիր-
ուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլու ,
ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533 :

ՏՆՈՒՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ . Ս . Ա . Լ . Ա . Մ . Ա . Ն . Ա . Ն

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՏԵՐՍԵՆ
Կ . Պօլիս Զիւմպիլիւ-խան Թ . 18-19